

Valkoposkia luoteistulessa – summayhteenvedo Kyly:n yhteishavainnoinnista 1.10.2011

Yhteishavainnointipäivä valkeni kuulaana syysaamuna. Kuva kirjoittajan stajipaikalta Haminan Tervasaaren joutomaa-alueelta 1.10.2011.

Esa Partanen¹

19.9.2012 (verkkojulkaisu: www.kyly.fi)

Kymenlaakson Lintutieteellinen Yhdistys Ry

¹ s-posti: esa.partanen@t/yahoo.com

Osallistumisinto oli runsasta

Kyly:n yhteishavainnoinnin 1.10.2011 tarkoituksena oli seurata muuttoa sama aika mahdollisimman monessa paikassa. Vertailuaika oli klo 7-13, muutto suositeltiin kirjattavan tunnin jaksoissa ja havainnot ilmoitettiin Tiiraan. Toki pidempäänkin sai havainnoida, mutta tuolloin Tiiran havaintoilmoituksissa oli tärkeää että klo 7-13 välin havainnot oli eroteltavissa.

Tapahtumaan osallistui ilahduttavan runsaasti paikkoja, eli 8 kpl eri puolilta maakuntaa (taulukko 1). Miltei kaikissa (seitsemässä) paikoista havainnoijia oli useampi ja muutto myös kirjattiin pääosassa paikoista tunnin jaksoissa.

Valtaosassa, eli viidessä paikoista stajattiin juuri kyseinen vertailuaika klo 7-13, kolmessa paikassa hieman pidempään. Vertailuajan (klo 7-13) havainnointiin kannustimena oli päivän yhteydessä myös stajipaikkojen välinen pinnakisa klo 7-13. Kisaan osallistui taulukon 1 paikoista 7 kpl ja voiton kisassa vei Haminan Tervasaari 68 lajillaan

Taulukko 1. Kylyn yhteishavainnoinnin 1.10.2011 osallistujapaikat idästä länteen. Vertailuaika oli klo 7-13.

Kunta	Paikka	Havaintoaika	Havainnoijat*	Huomioita
Virolahti	Kellovuori, lintutorni	7:00 – 14:00	S.Grönlund, M.Mäkelä, J.Lindfors, T.Tohmo, A.Nygren, L.Penttinen & P.Ripatti	kirjattu tunnin jaksoissa
Hamina	Kirkkojärvi, lintutorni	7:00 – 13:00	E.Hietanen, P.Linko ym	kirjattu tunnin jaksoissa
Hamina	Tervasaari, joutomaa	6:50 – 13:40	E.Partanen & A.Salminern	kirjattu tunnin jaksoissa
Kotka	Katariina, Meripuisto	7:00 – 13:15	A.Mäkinen, K.Laine & T.Nironen	kirjattu tunnin jaksoissa, pikkulinnuista vain osa ilmoitettu
Kotka	Jylppy, Soravuori	7:00 – 13:00	R.Sandberg, A.Flinkman	osa kirjattu jaksoissa (hanhet)
Kouvola	Vuohijärvi, eteläpää	7:00 – 13:00	J.Salonen, M. & J.Piepponen, J.Jääskeläinen, & J.Ojala	kirjattu tunnin jaksoissa
Pyhtää	Heinlahti, Oskarinpolku	7:00 – 13:00	A.Vuorio	vain osa lajeista ilmoitettu
Iitti	Mukulanlahti, lintutorni	7:00 – 13:00	H.Sorsa, O.Kivinen, T.Airio & A.Sorsa	kirjattu tunnin jaksoissa

*Havaintojen ilmoittaja ensimmäisenä

Vertailuun ei tässä vaiheessa otettu neljää muuta paikkaa, joissa muuttoa havainnoitiin myös kyseisenä päivänä pidempi aika. Kahden paikan (Pyhtää Ristisaari, Virolahti Klamila) osalta syynä oli se, että havaintoja ei ole ilmoitettu Tiiraan ja kahdessa (Virolahden Vilkkilä + Kurkela) syynä on se, että paikoilta ei ole eroteltavissa vertailujakson klo 7-13 havaintoja (Vilkkilässä havainnointia klo 8 – 16 ja Kurkelassa klo 7:45 – 14:15).

Sananen säästä

Paikkojen säätiedot kerättiin Tiiraan räkättirastaan lisätietoihin. Tietojen mukaan aamu valkeni alueella selkeänä tai melkein selkeänä ja heti aamusta lähtien puhalsi kohtalainen pohjoisluoteinen tuuli, joka päivän mittaan voimistui paikoin navakaksi. Keskipäivää kohden taivaalle ilmestyi hieman pilviä, auringon paistaessa kuitenkin käytännössä koko havainnointijakson. Näkyvyys oli hyvä koko ajan, Tervasaassa tosin Haminanlahden suuntaan häiritsi jonkin verran voimakas väreily. Lämpötila oli aluksi hieman kymmenen asteen alla, keskipäivällä hieman yli. (arviolta noin 10 m/s). Kokonaisuutena päivän sää oli siis varsin hyvä syysmuuton seurantaan.

Muuttosummien vertailua

Tärkeimmät muuttosumat klo 7-13 välillä on koottu liitteeseen 1. Seuraavassa on hieman poimintoja lajikohtaisista eroista paikkojen välillä.

Laulujoutsenmuutto oli kohtalaista alueen pohjoisosassa, eli Vuohijärven sekä Mukulanlahden paikoilla. Hanhimuutto puolestaan sivuutti kyseiset paikat varsin tehokkaasti ja mitä kaakommaksi mentiin, sitä suuremmat hanhisumat olivat. Etenkin Kellovuorella **hanhimuutto** oli hyvin komeaa; hanhia yhteensä miltei 30 000, **valkoposkihanhen** ollessa käytännössä ainoa laji. Myös Haminan paikoissa päästiin kymppitonnin luokkaa oleviin hanhisummiin. Muutamat harvat **sepelhanhiparvet** puolestaan liikkuvat pohjoisosien paikoissa. syynä lienee se, että laji seuraa vesistöreittejä hanhista orjallisimmin. Hanhimuuton painottumiseen kaakkoisosiin vaikutti etenkin tuulen suunta; pohjoisluoteinen tuuli painoi muuttoa kaakkoisiin osiin.

Valkoposkihanhet olivat menopäällä sopivasti Kylyn yhteishavainnointipäivänä. Kuva tosin Lappeenrannasta syksyiltä 2009.

Petomuuton pääosasta vastasivat **varpushaukka** ja **hiirihaukka**, tosin kummankaan osalta ei puhuta kovin suurista summista. Ensin mainitulla muutto oli varsin tasaista eri paikkojen välillä (5 – 13 muuttajaa /paikka) kun taas hiirihaukkamuutto keskittyi selvästi rannikon paikkoihin (suurin Kellovuoren 24 m). Myös näissä hiirihaukkamäärissä näkyy ilmiö, jossa hiirihaukan syysmuutto kääntyy Suomenlahden rannikon kohdatessaan paljolti seuraamaan rannikkoa itään/itäkoilliseen. Näin juuri Kymenlaakson rannikko on Suomessa parhaassa asemassa lajin syysmuuton kannalta.

Sepelkyyhkyjä oli liikkeellä vielä kohtalaisesti, Virolahden ja Haminan summien ollessa tonnin molemmin puolin. Rastaista mielenkiintoisinta oli **kulorastaan** melko hyvät summat Kellovuorella (50m) sekä Tervasaassa (59m). Rastaiden summia vertaillen näkyy osittain se, että kaikilla paikoilla ei rastaiden sekä pikkulintujen muuttoja jaksettu noteerata.

Ns. vaelluslinnuista merkillepantavaa oli Tervasaaren **talitiaissumma** (230m) sekä kohtalaiset **närhimäärät** useammalla paikalla (41 -57 yks kolmella paikalla). Närhen osalta huomioitavaa on, että sisämaan Vuohijärven summa oli suurin. Tämä osaltaan kertoo kuinka Vuohijärven itäranta toimii varsin hyvin lounaisiin suuntiin kulkevan vaelluksen kokoajana.

Muussa pikkulintumuutossa **peippo** sekä **järripeippo** tuntuivat olevan kohtalaisesti liikkeellä, paikkakohtaisten erojen ollessa hyvin suuria. Summien erot johtuvat kuitenkin paljolti siitä, että eri paikoilla kiinnitettiin eri tavalla huomioita sekä pikkulintumuuton laskentaan että määrittämiseen. Toki paikkojen välillä pienipiirteisistäkin muuton johtolinjoista johtuen huomattavaa eroa siinä, kuinka keskittynyttä ja sitä kautta määritettävää pikkulintumuutto on.

Lopuksi

Syksyn 2011 yhteishavainnoinnista aineistoa muutosta tuli varsin mukavasti ja tässä yhteenvedossa koottiin havainnot vain muuttosummien osalta. Aineistosta pystyy toki analysoimaan tarkemmin esimerkiksi eroja muuton rytmeissä sekä muuttosuunnissa eri paikoilla. Tätä tarkastelua tehdään mahdollisesti myöhemmin esimerkiksi yhdistämällä useamman yhteishavainnoinnin aineistoja. Näitä ennen kiinnostuneet voivat vertailla havaintojen Tiirasta. Kannattaa siis myös jatkossa kirjata yhteishavainnoinneissa muutto mahdollisuuksien mukaan tunnin jaksoissa sekä ainakin runsaammista lajeista kirjata pääasiallinen muuttosuunta ylös.

Kiitoksia kaikille syksyn 2011 yhteishavainnointiin osallistuneille, erityiskiitos havainnot Tiiraan tallentaneille! Pyritään jatkamaan perinnettä..

Yhteishavainnointimaisemaa Haminan Tervasaaresta

LIITE 1. Muuttosummia paikoittain väliltä 7:00 – 13:00.

Kellovuoren, Tervasaaren sekä Meripuiston summista on siis poistettu klo 13 jälkeen muuttaneet sekä Tervasaaren summista ennen klo 7 muuttaneet. Mukana ovat kaikki runsaammin muuttaneet lajit sekä valikoidusti vähälukuisempia lajeja. Havainnot löytyvät tarkemmin Tiirasta kirjautumalla sisään (www.tiira.fi). Huomioitavaa on, että kaikilla paikoilla ei selvästikään laskettu rastaiden ja pikkulintujen muuttoa kattavasti

Laji	Kello- vuori*	Kirkko- järvi	Terva- saari*	Sora- vuori	Meri- puisto*	Hein- lahti	Vuohi- järvi	Mukulan- lahti
cygcyg	-	21	24	17	7	-	79	71
cygsp.	-	-	-	-	27	-	-	-
braleu	9 050	6 000	3 940	925	2 710	18	252	695
braber			1				59	15
ansfab	6	13	-	-	-	-	25	-
anssp.	150	5	4	-	-	-	-	-
ans/bra	14 540	7 940	5 730	3 860	5 690	-	-	2 410
ab yht	27 750	14 000	9 680	4790	8 400	18	336	3 120
gavsp	-	-	2	-	-	-	6	12
gavarc	2	-	17	-	-	-	20	-
accnis	13	9	10	5	10	5	14	11
butbut	24	9	7	14	13	4	-	5
colpal	1 150	1 270	850	130	234	465	451	535
bomgar	2	24	15	-	35	-	-	26
turpil	6	327	315	-	-	-	-	56
turvis	50	5	59	-	-	6	-	-
turili	1	20	14	-	-	-	-	3
tursp.	17*	-	-	-	-	-	817	265
parcae	-	-	37	-	-	-	-	-
parmaj	-	19	230	-	-	44	-	-
lanexc	2	-	1	1	2	-	-	-
gargla	-	41	11	-	-	-	57	46
cornix	130	-	18	-	-	-	113	-
corrax	-	(32)**	(5)**	-	-	-	-	-
pasmon	-	-	15	-	34	-	-	-
fricoe	-	762	54	-	-	-	-	-
frimon	-	16	104	-	-	-	-	3
frisp	3 100	-	-	-	-	-	-	-
carspi	25	170	53	-	-	-	-	8
carnea	4	-	105	-	-	-	-	36
embsch	1	60	30	-	-	-	-	11
pl	-	-	152	-	-	-	-	420
Laji	Kello- vuori	Kirkko- järvi	Terva- saari	Sora- vuori	Meri- puisto	Hein- lahti	Vuohi- järvi	Mukulan- lahti

*itur

**mahdollista vaellusta/muuttoa